De contrasten van Rhodos

Toeristenhotels en pelgrimsverblijven

Nooit eerder ben ik in Griekenland zo ver naar het Oosten gereisd. Zelfs de meest oostelijk gelegen dorpjes in de regio Evros in Thracië liggen westelijker dan het eiland waar ik nu naar op weg ben. Rhodos ligt namelijk op de 28e lengtegraad, net zo ver oostwaarts als de Turkse stad Istanbul. Het eiland is maar liefst 2.541 kilometer vliegen van Amsterdam en Brussel en stond in april volop in de spotlights vanwege de corona-proefreis.

GM Rhodos

Tekst en beeld Frederiek Lommen

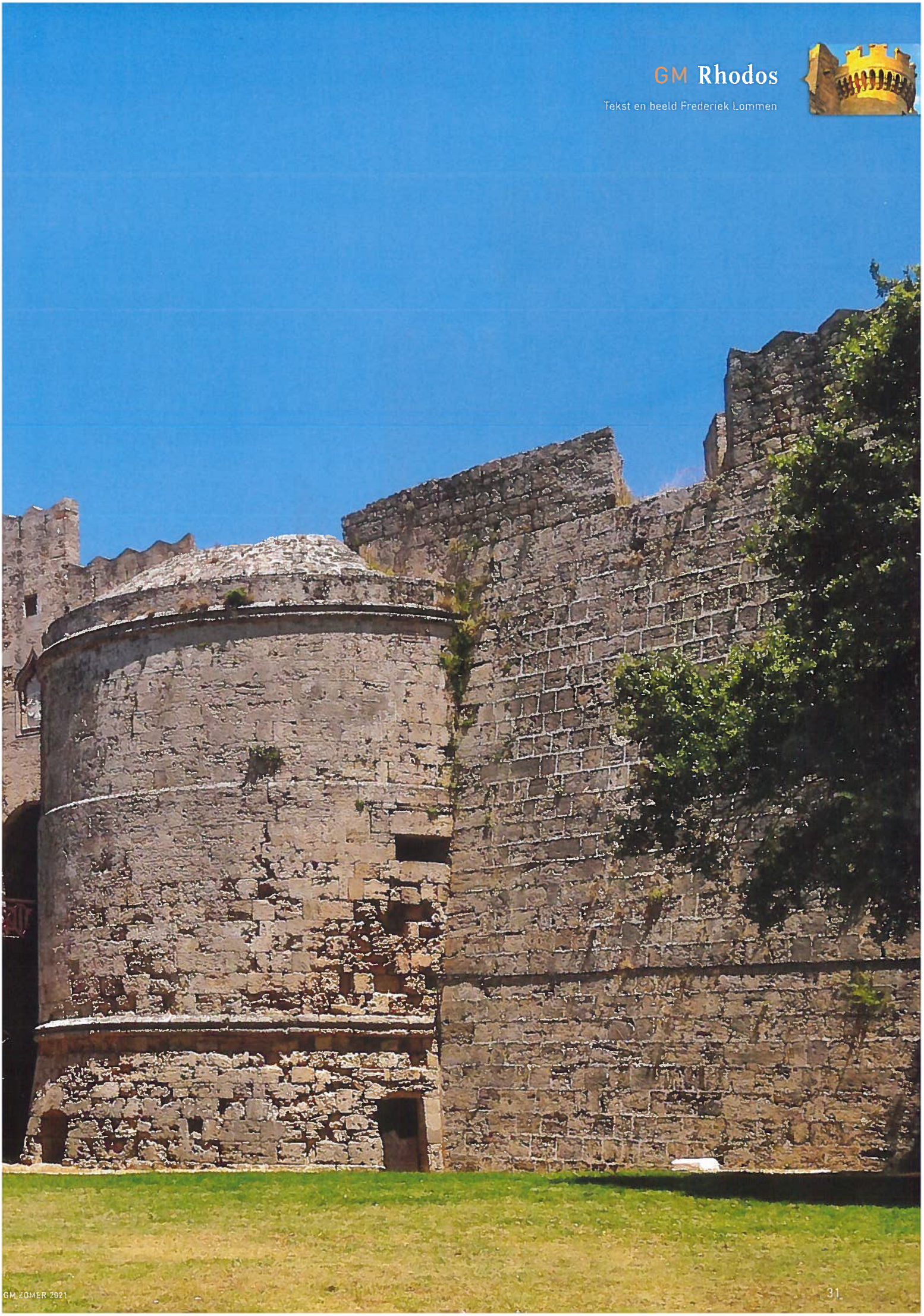

Het Paleis van de Grootmeesters

Onderweg, vliegend boven de Egeïsche Zee, vraag ik me af wat me te wachten staat. Afgaande op de verhalen over Rhodos die je vaak hoort: een eiland vol toeristen op zoek naar zee, zon en strand, geboekt met een relatief goedkope all inclusive vakantie. Een eiland met veel discotheken, waterparken en strandvertier. De berichten over dronken Britse toeristen in de badplaats Faliraki komen iedere zomer wel weer voorbij in de Griekse nieuwsberichten. Om te voorkomen in dát Rhodos te belanden, is er een huis gehuurd in het oude deel van de stad Rhodos, binnen de stadswallen, aan de rand van de Joodse wijk.

Toeristenseizoen

De taxirit van het vliegveld naar de stad stemt niet heel vrolijk. Je ziet hier een kuststrook met grote hotels van vele verdiepingen. De hoofdstraten van de dorpjes Kremasti en Kritika zijn bezaaid met restaurants, barretjes en winkels met goedkope strandspullen. Dit is vanzelfsprekend goed voor de inkomens van de Rhodenzers, maar is niet helemaal het Griekenland waar je blij van wordt.

Taxichauffeur Vasilis vertelt dat het eiland normaal gesproken in feite acht maanden lang verzekerd is van inkomsten; veel langer dan andere Griekse eilanden. Alleen in de maanden november tot en met februari komt het toeristenseizoen hier tot stilstand. De economische crisis van de jaren 2009-'17 heeft hier dan ook minder hard toegeslagen dan in andere delen van het land, aldus Vasilis.

Middeleeuws stadje

De taxichauffeur stopt aan de rand van de enorme stadsmuren van Rhodos, bij een grote toegangspoort. Dit is de Píli Agíou Ioánnou, de St. Janspoort. Later hoor ik dat deze poort door de plaatselijke bevolking ook wel Kókini pórta (rode poort) wordt genoemd, ter herinnering aan al diegenen die hun leven hebben gelaten bij de verdediging van deze poort en daarmee van de stad. Je kunt hier over een oude brug lopen die je door de poort de stad in leidt. En dan, van het ene op het andere moment, is alles anders. Je bevindt je plotseling in een echt middeleeuws stadje. De huizen in het eerste straatje zijn eeuwenoud, opgebouwd uit een prachtig soort zandsteen of gestuct in een zandkleur. De straten zijn niet geasfalteerd maar sierlijk belegd met kleine kiezelsteentjes. Op de hoek van de Archiepiskopou Efthimiou zitten vier mannen op leeftijd op eenvoudige houten krukjes rond een fles raki en een tavlibord. Een kat drinkt water uit een gebroken wit bordje dat iemand op straat heeft gezet. Een andere kat schiet weg door een gat in een kapotte houten voordeur.

'Plotseling bevind je je in een echt middeleeuws stadje'

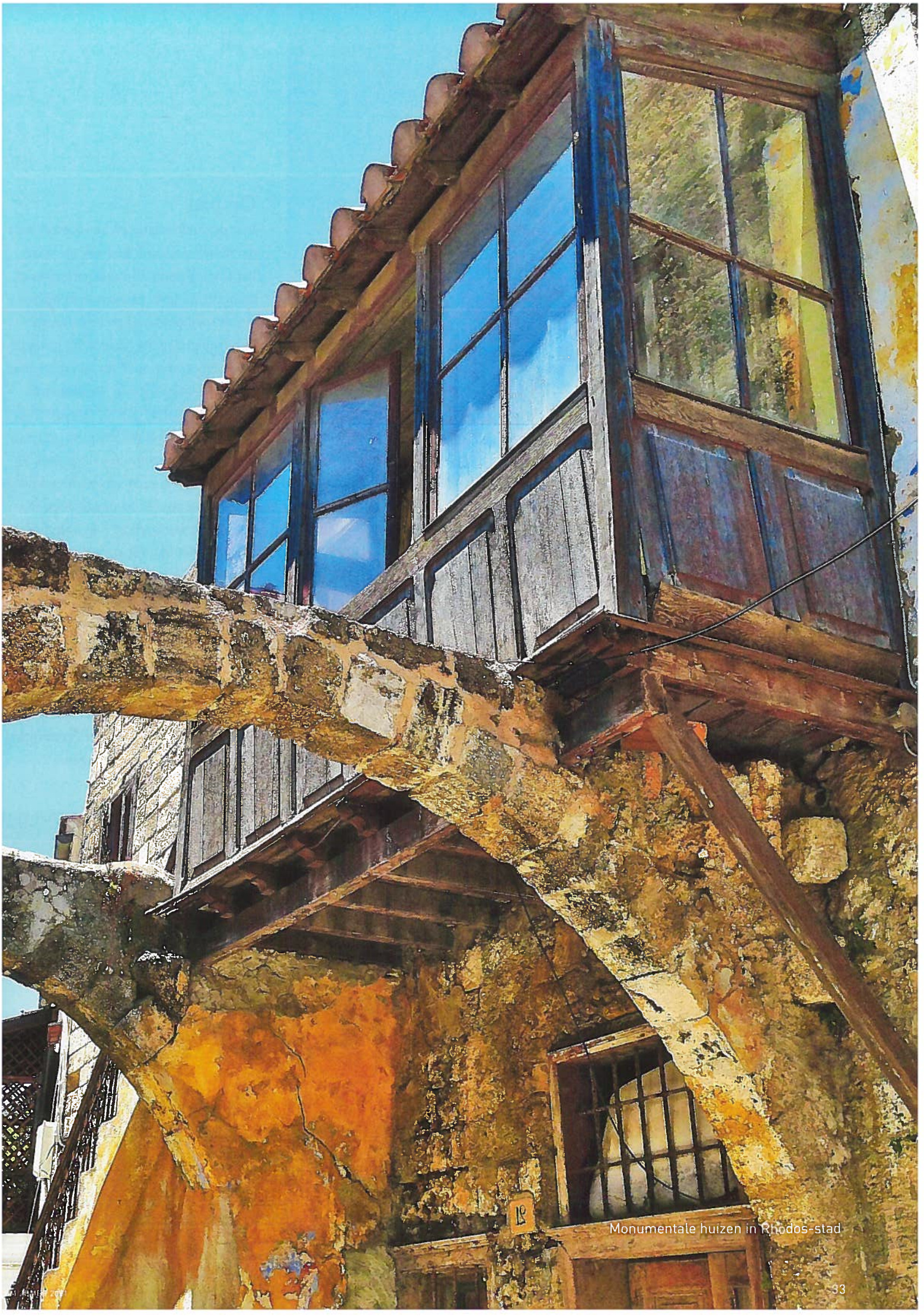

Monumentale huizen in Rhodos-stad

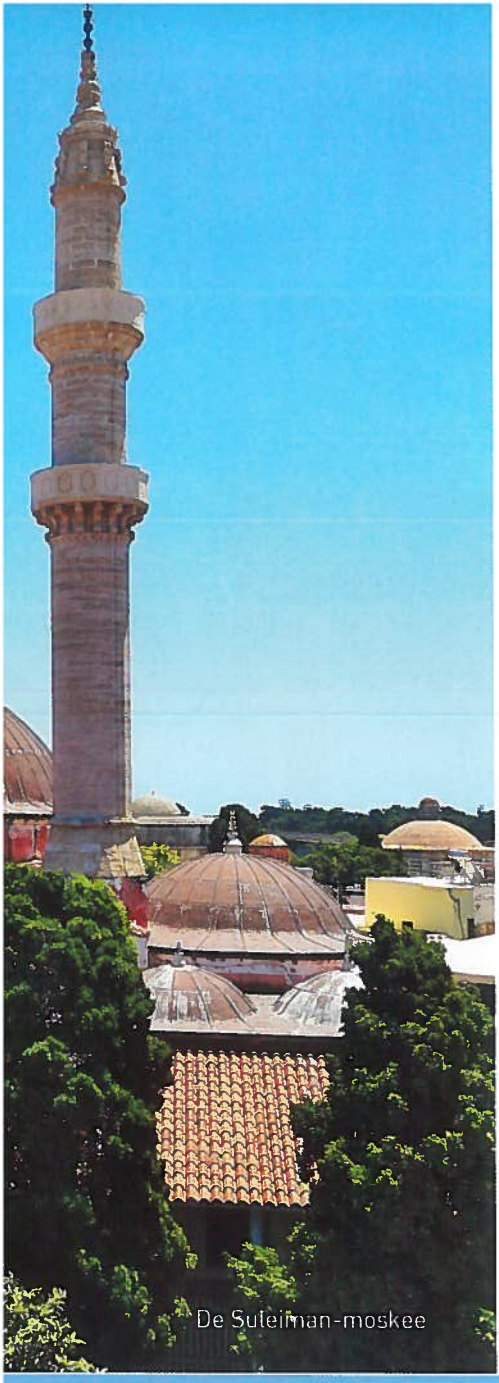

De Suleiman-moskee

Op pad

Een paar tellen later sta ik voor het huis dat ik heb gehuurd. Het valt op, want het is wit gestuct en mooi gerenoveerd, en ligt te midden van vervallen huizen die worden bewoond en leegstaande bouwvallen. Op het pleintje bij het huis staat een eeuwenoude fontein die helaas niet meer in gebruik is. De buurman groet me: "Yassou koritsi", en dan klop ik op de dikke houten deur. Na een paar uurtjes slaap in mijn prachtige middeleeuwse onderkomen is het vroeg wakker worden. De zon is net opgekomen. Na een ontbijt van yoghurt met honing en muesli is het tijd om op pad te gaan. Via de Pythagóra kun je naar beneden lopen, het hart van het centrum in. Nu bij daglicht en zonder die vele mensen, zie je pas goed hoe de binnenstad eruit ziet. Het overgrote deel van de gebouwen stamt uit de middeleeuwen. De straatjes zijn smal en worden overspannen door stenen bogen. Ze dienen ter versteviging van de huizen bij aardbevingen.

Het imposante hoofdkwartier van de Johannieters

Grootmeesters en ridders

Iets verder ligt het meest bekende gebouw van de stad: het Paleis van de Grootmeesters. De Grieken noemen dit gebouw Kastello, of Paláti tou Megálou Magístrou. Zigeunerkinderen van een jaar of zes, zitten op dit vroege uur al op de stoepjes voor de ingang. Ze hebben stuk voor stuk een accordeon waar ze mee jongleren en spelen. Een jongen zingt met een hoge stem een bekend zigeunerliedje van Manolis Angelopoulos. Eenmaal door de grote poort binnen het kasteel zijn er nog geen andere toeristen. Het gebouw doet nu dienst als museum, en de personeelsleden staan op dit vroege uur nog samen bij de kassa.

'De binnenplaats is omgeven door **kruisgangen en bogen**, die vol staan met Hellenistische beelden'

Het enorme kasteel dateert uit de veertiende eeuw. Het was vroeger het hoofdkwartier en paleis van de Johannieter-orde, de ridders die hier op Rhodos in die periode de dienst uitmaakten. De lege binnenplaats is omgeven door kruisgangen en bogen, die vol staan met Hellenistische beelden; uit een heel ander tijdperk dus. Ze stonden hier nog niet ten tijde van de Ridders. De Italianen – die begin twintigste eeuw het eiland bestierden - haalden ze van het eiland Kos. De vloeren zijn eigenlijk het mooist, zowel binnen als buiten. Het zijn ingenieus gelegde mozaïeken, uit allerlei verschillende periodes.

Pelgrims

Wie waren die Ridders en hoe kwamen ze hier terecht? De Ridderlijke Orde van St. Jan ontstond in 1099 in Jeruzalem, ten tijde van de eerste kruistocht. Daar bestierden christelijke broeders een ziekenhuis

innex gastenverblijf voor pelgrims uit het Westen. De naam van de orde was afkomstig van de schutspatroon die ze hadden gekozen; de heilige Johannes de Doper. In de twaalfde eeuw kreeg het liefdadigheidsinitiatief steeds meer een militair karakter. De Johannieters waren op een zeker moment zelfs de belangrijkste aanvoerders van de kruistochten.

In de dertiende eeuw werden ze verjaagd uit Palestina en namen ze hun toevlucht op Cyprus. Niet lang daarna veroverden ze het strategisch gelegen Rhodos, van waaruit ze hun strijd tegen de moslims voortzetten. Ze versterkten de stadsmuren, bouwden woonhuizen, kerken, ziekenhuizen en gastenverblijven. In 1522 was het afgelopen; sultan Suleyman de Grote versloeg de Ridders waarna ze uitweken naar het eiland Malta.

Erfgoed

De stadswijk rond het Paleis van de Grootmeesters is de belangrijkste reden dat Rhodos-stad in 1988 werd opgenomen op de Werelderfgoedlijst van Unesco. De Franse reiziger René Aubert de Vertot schreef in 1727 al: "Al die edele gebouwen bij elkaar, samen met de vestingwerken, maken Rodos tot één van de mooiste steden van het Oosten."

Deze wijk werd ook wel Collachium of Verboden Stad genoemd, omdat de lokale bevolking hier niet mocht wonen en 's nachts überhaupt niet kon komen. Hier ligt het voormalig hospitaal, de gastenhuizen en de mooiste straat van de hele stad: de Ippoton of Ridderstraat. Daar bevinden zich de gemeenschapshuizen en stallen van de verschillende groepen Ridders. De Ridders waren namelijk naar land en taal georganiseerd in groepen die 'Tongen' werden genoemd. In de Ippoton lagen onder meer het Spaanse, Franse en Provencaalse gemeenschapshuis.

Serene stilte

Het huidige stadsbestuur heeft de straat goed geconserveerd en heeft weten te voorkomen dat de mooie panden zijn gekocht door ondernemers die er waarschijnlijk winkels, restaurants en hotels in zouden hebben gevestigd. Daardoor heerst er - vooral op dit vroege uur - een serene stilte. Het verschil tussen de middeleeuwse straatjes van de gewone bevolking - χώρα of Burg genoemd - en dit Collachium is ook nu nog steeds groot.

In een plaatselijke kiosk op de hoek van de Ippoton koop ik het boek *De Ridders van Rhodos*. Zittend in de vroeg ochtendzon, op een trap van het middeleeuwse Nieuwe Hospitaal lees ik de rest van de ochtend over grootmeesters, ridders, veroveraars, burgers, kooplui, ambachtslieden, slaven en kapelaans. Een bonte verzameling voormalige bewoners op een hedendaags eiland van contrasten.

'Al die edele gebouwen bij elkaar maken Rhodos tot **één van de mooiste steden** van het Oosten'

Rhodos

Info

Ligging en bereikbaarheid

Rhodos behoort tot de eilandengroep die de Dodekanesos worden genoemd, in het zuidoosten van Griekenland, niet ver van de Turkse kust. Vanuit Nederland en België wordt het eiland in de zomermaanden meerdere keren per week aangevlogen.

Klimaat en beste reistijd

Van april tot en met oktober kun je op Rhodos terecht. Door de zuidelijke ligging is het tot ver in het najaar aangenaam toeven op het eiland. Om te wandelen is het in de zomer erg warm.

Accommodaties

Rhodos is een populaire vakantiebestemming. Zowel strandgangers als uitgaanspubliek vermaken zich prima in de vele badplaatsen aan de noordkant van het eiland. Gelukkig is er ook genoeg ruimte voor rustzoekers. Het eiland heeft een rijk aanbod aan cultuur, en wie de moeite neemt erop uit trekken zal verrast zijn over de rijke en fraaie natuur.

Meer informatie

www.visitrhodes.com

Eeuwenoude windmolens in de haven